

✱

COLOQUI NOU

XVIII
1688(9)

EN QUE ES REFERIX LO VIAGE QUE feu Tito *Bufalampolla* à la Villa , y Cort de Madrit , ahon se encontrá en les Festes de la Proclamació del Senyor REY D. CARLOS QUART (que Deu quart) , les que li conta al seu Amic Sento el *Formal* ; y éste li entera dels preparatius que se están fent en esta M. N. L. y Fidelissima Ciutat de Valencia en ocasió de haverse de celebrar dita Real Proclamació en los dies 13. 14. y 15. del mes de Febrer de este any 1789.

PRIMERA PART.

Sento. **B**En vengut *Bufalampolla*.
Tito. Ben trobat *Sento el Formal*.
Sento. Home , qué Diables te has fet , ò ahon Dimonis te has ficat , que tant temps que no te he vist ?
Tito. Amic , es llarc de contar :
He corrido muchas tierras.
Sento. Diques puix lo que ha pasat.
Tito. Ya te enrecordarás , Sento , quant los dos varem anar à la Ciutat de Valencia à veure , à oir , à admirar els prodigis , y els primors en que els Nobles Valencians el Naiximent celebràren dels dos Infàntets Germaus.

Sento. Y com que Yo me enrecorde Qué funció tan general , si aquell Castell dels Dimonis no haguera ::
Tito. Pasem abant :
 Puix , com saps , nos despeditem , y Yo men aní à Albalat :
 Entonces lo meu festeig ::
Sento. Era Lleudomia Real , la filla de Pere el coixo , Neboda del Escolá.
Tito. Aixó , aixó , *idem per idem* en este temps ::
Sento. Comensà
 Tripetà , el fill del So Cosme , à ferli tats , y mes tats.

Tito.

Tito. Veritat : Puix una Nit em puchà la mosca al nàs.
Sento. Y agarrarés un bastó, y comensares cis , ças, à descarregarli al pobre, que per mort easi es quedà.
Tito. Tot es lo Evangeli, Amic, escolta lo que no saps: Com el pobre de Tripeta estava tan mal parat, *tomè las de Vil'adiego,* y en Sent Esprit vaig parar, comensí à fer diligencies, y tantost sabí baig má que me armaven el Procés, y si moria Tripeta pararia en lo Mercat: Yo entonces prenguí *canella,* men ixqui del meu sagrat, y *caminando de Noche* à Madrit baig arribar: volia posarme à Ofici, mes ningú trobí del cas: En aquella Babilonia estava má sobre má, hasta que vaig advertir, que à aquells que la ociositat amaben , molt be els junyen, y els duyen à treballar *con un grillete deia el Prados* Yo diguí entre mí, sagrat, asó es pijór que moriré! *Alto pites à trabaxar.* Me fui à la Red de San Luis, y encontreí al Tort de morral, el Torrenti, que tenia una casa à son manár *ventiendo agua de Zebada,* que allí tan calents están, que la cebada, y les chufes menchantla, y beventla van: Em posi Moço del Tort, em feu com un Capitá, menchaba com un Gamell,

dormia com un Mardá, y en si pasaba una vida, que no te la puc pintar: après de algun temps, sabí com Tripeta, Deu me el guart, se havia posat ya bó, y no es parlaba del cas. *Puix mit pañar calenté,* vaig escriure à mon Cuñat *que compusiera el negocio,* donantli Yo ripio à má, y embiantli uns pocs groguets que, ya tenia aforrats: *contentaron al Notario,* feren perdonar la pare, y com no ba haber creu negra tot lo papér quedà blanc. *Se finalizó el Proceso,* fon desterrát per dos anys el Senyor *Bufalampollas,* y puix ya sen han pasat mes de quatre, me he vengut chano, chano rebentant.
Sento. Puix aplegues à bon temps, que ara se están preparant Festes de Proclamació del Senyor DON CARLOS QUARN Saps com moti lo Rey Pare?
Tito. Home : no sigues Tabal, puix si estava Yo en Madrit com hu havia de ignorar!
Sento. *Confieso, que soy un Porros* No me havia enrecordat, y haurás vist allí també à este nou Rey proclamar?
Tito. Es evident que hu he vist, y estic , Cap de Lieu , pasmat de veure els diners que es gasten sense lluirse, sagrat!
 Allí tor va à cost , y costes, la plata, y or à grapats es gasta sense consuelo: mes tot es tan masorrál, que costa molts bons doblons, y cert pareix un pegat:

Mes

Mes importaba aquell Carro, que en les Festes dels Infants tragueren los Carnicers en Valencia , que tot quant varep fer hara en Madrit. Y lluminaries , sagrat!
 Si veren los Madrileños la iluminació tan gran de la Plaza de la Seu, Mare del Desamparats, què atonits que es quedarien!
Sento. Puix , Amic , hara se están proyectant les grans funcions, en que Valencia Lleal à son Inviecte Monarca ha de alzar el Estandart en la Real Proclamació: han de traure al Rat penát, que es de plata de martell, y el tenen tan ben guardat, *que un baul de terciopelo* es la casa en que ell está, tres claus te el dichós tesor, y el dia determinat que es el tretze de Febrer, ab ceremonies molt grans *de escritura, fee y entrega,* y *deposito formal,* el trahuen, y el manifesten al public, com si fos Sant el posen daball dosel, y sempre el están guardant. Demprés farán Cavalgata, y el dichos del Rat penát anirà darrere tots presidint à la Ciutat. En la Plaza de la Seu, en lo Real, y Mercat alzarán aquesta insignia, proba de fidelitat que li juren al nou Rey, y allí dihen tirarán monedes de plara, y or pera el que puga agarrar.
Tito. Home, Yo estic tan calent

que quant men aní à acachar en Madrit à plegar una un Dimoni de Soldat Choriso :::

Sento. Suiso , Tito.

Tito. Dimoni seria encarnat, empegà una culatada, que encara estic desllomát.

Sento. Y la agafares?

Tito. Un cuerno:

si eu deixá casi baldat.

No em posaré Yo atra bolta en eixe perill , chermá.

Sento. Y si es un Dobló de à huit?

Tito. Home , eres molt celestial,

Dobló de à huit tirarien?

No el havien de tirar!

Peseres , ò reals de plata

es lo ordinari :::

Sento. Puix ya;

com Yo may he vist asó

no estranyes duñe :::

Tito. Formal,

y em de vaixar à Valencia à les Festes.

Sento. Com à llams,

que estes son festes colmades,

perque son funcions Reals,

y es provenen tantes coses,

que si escomense à contar

te taparás les orelles.

Tito. Puix digues algo del cas.

Sento. Lo primer que está dispost

es un Castelló: molt gran

que es forma :::

Tito. Qué están borrachos?

pronte se els han olvidat

els chafat de la altra boltra

en lo Portal del Real.

Sento. Home , no sigues Trompeta,

deixamo dir , tros de Carn:

El Castell que , dic , se forma

en la replanada gran

allà dalt del Micalès:

mira , *Animal rente pap,*

que

que espentes por allí havér
quant cascu de son terrat
por veurel à tutt plen,
sentat, deret, ò chitat.

Tito. Y si els Cuciers se cremen
ahon han de fuchir, Chermà?

Sento. Pera això ya providencies
de tindre canters à mà
de aigua.

Tito. Y si es crema el Castell?

Sento. Amic, si el Cel se nos cau
tots per força morirém,
chiton, y pasen avant;
ell es cert que pensen bé,
y en lo punt han acertat.
Han convocat als Oficis,
als Gremis, y Facultats,
als Grandes, y à la Nobléa
Maestranza, y Consulat,
Colegis, y Confraries,
als Cleros, Comunitats,
y en fi no ha quedat ningú
que no estiga convidat:
De la Ciutat la gran Casa
estará de mar à mar
toda de gala vestida
por fuera y dentro.

Tito. Formal,
y podrén veurela tots,
bé mos deixarán puchar?

Sento. Para todos puerta abierta
aquestos dias havrá.

En la Plasa de la Seu
el Altar se posará
de la Ciutat, y allí el Rey
estará dalt de un Cavall.

Tito. Viu?

Sento. No, home, de bulto,
pero molt ben imitat:
este Altar será un prodigi,
cent pans de altitue tindrá.
Avans de la Bolseria
en la Plasa del Espart
posen una font de vi.

Tito. Penamiento Celestial!

Me amostarás eixa Plasa,
y no pasaréni ya avant,
perque si es posém à beure
quedarém repantigats.

Sento. El Mercat será de veure,
tots diuen que el Consulat
tirará el resto estos dies,

Pues es Fos Comisionat.

Tito. No estará molt clar aixó
si es Fosc qui hu ha de arreglar.

Sento. Qué may te puc traure punta
y així et deixé, y no en fas.cás.
Els Cansaladers dos Torres,
y un Arc masís formarán
en vint Canons.

Tito. Santa Barbera!
no em posaré Yo davant.

Sento. Y entre carrega y descarrega
al concurs li tirarán
llonganises, botifarres,
llomello, peus, ventres, mans,
palerots:::

Tito. Y à quin hora ho tiren?
que me estaré allí plantat
hasta fer la provisió,
puix Yo no he mort porc enguany.

Sento. Per cert que eres comedit,
quant dia de disparar
volles pegar à correr,
y quant pretens agafar
te estarás fer un badoc!
Puix te dic en veritat,
que mes de huitanta arrobes
tenen de prevencional.

Tito. Eixa si que es bona gent,
en ells vullé agermanar.
Vixca el Trenc, y el Abadecho
si hu tiren tot à grapats.

Eu, y el Platers farán algo?

Sento. No duéte que algo farán,
puix un Colegi tan noble
en circumstancies tan grans
no crec que es quede darrere.

Tito. La altra bolta, cap sagrat!
feren aquell Basilisco

de plata tot.

Sento. Animal,

Obelisco es diu, no es bó,

que tot hu has de equivocar.

Tito. Obelisco, Basilisco,

ò Basilicon, es clar

que era tot un Non plus ultra

per magnificencia, y art.

Diguesme puix per ta vida,

y qué fan los Advocats?

Sento. Nò sé Yo que fasen res

puix res de ells he oit parlar.

Tito. Vorán la Festa, y si riñen

les querelles formarán,

agarrarán los quartets,

y tots quedarán pelats.

Buen oficio, buen oficio!

Tots Moros, ò tots Christians.

Sento. No hay regla sin excepción.

Tito. Sempre oix dir eixe refrá,

y nò el entenc.

Sento. Calla, Tito.

Nosaltros som del cant plá,

no es fiquém en contrapunts,

que son arduos, è intrincats.

Tito. Si manára:::

Sento. Qué faries?

Tito. No vull diro, toca avant.

Y els Doctors de Medicina?

Sento. Polsen.

Tito. Puix Deu que me guart

de cixa festa.

Sento. Sense duéte

que tú vols morir penchát,

ò de repent.

Tito. No per cert,

lo que vull no estár malalt

pera haverlos menester.

Sento. Puix no crec te escaparás.

Tito. Y los del Arte Mayor

santo Matitro Colegial

se lucirán estos dias?

Sento. En la bugada ya drap,

y no crec será el pichor,

que sempre molt bé han quedát.

Tito. Y els Sucrers?

Sento. Parán de cera

un Altar molt ben format.

Tito. Millor fora de alfanic,

melada, ò carabásat.

Sento. Acudirien les mosques.

Tito. Y mosques molt racionals.

Diu que tiren caramelos,

y confits desde eixe Altar?

Sento. Yo no hu sé, mes bé pot ser,

que son bixarros sens par.

Tito. Si apleguen à fer tal cosa

als Chics els he de portar

una coixinera plena

de chucheries.

Sento. Ay tal?

com no te coste diners

Yo crec que te emportarás

al Dragó del Real Colegi,

al Negret del Espital,

Engonari de la Lonja,

y hasta al mateix Rat penát.

Tito. El de plata? Què mel donen,

y vorás com lo desfas,

y lo convertio en pestas!

Sento. Els Ferrers:::

Tito. No mels nomenes,

que encara estic escaldat

de la Festa dels Chiquets.

Sento. Puix que es lo que et va pasar?

Tito. Dempres dels grans esclafis,

y aquells chispots infernals

en que em deixaren la cara

tota plena de llunars,

vaix veure caure una cosa

allí prop del meu costat,

y no sabent que seria,

comensí al punt à buscar,

y trobí una ferradura

de Rosí, sense estrenar;

vaix tirar la mà à agafarla,

y la pell allí es quedá,

puix estava ensesa en foc,

mes foc tan disimulat,

que ningú ho coneixeria,

Sento.

Sento. Si no fores, animal, avarisiós, no tindries eixos chascos.

Tito. No parà encara en asó el succés com la volia agafar, li vaix tirar la amilleta damunt, y me la cremà.

Sento. Conque es quedà allí?

Tito. Boboni, qué se havia de quedar! Pensí un arbitre, y me ixqué com Yo la havia pensat. Vaix agafar la montera, y en ella emvaix orinar, y logrí apagarla al punt el meu Rosinét castany la dugué mes de tres mesos.

Sento. Puix molt cara et va costar.

Sento. Pero men ixquí en la meua.

Sento. Sense armilla, y en la má estropiada, grande dicha per lo que val un real.

Tito. Mas vale un gusto ::

Sento. No, digues mes val afortar un real, lo que puede la avaricia!

Tito. No prediques, pasa avant.

Sento. Els Obres de Vila ::

Tito. Ripio, Deu que em lliure del pardal que solen portar per terra ab un coll tan estirat, que tira catorce vares. Y els Pellers?

Sento. Punto redondo fem, y no pases avant, que eixos no tenen cotexo.

Tito. Dels Barbers els Oficials qué farán?

Sento. Hasta ai estic. Els han cridat moltes voltes, y no els han pogut juntar.

Tito. Puix embiatlos a Presidi.

Sento. Y qui mos afaitará?

Tito. Les Selleres.

Sento. Borinót, que poc tens tú de Christiá.

Tito. Puix portar la barba llarga, que dos Sigles a esta part no mes está introduit el haverse de rapar.

Sento. Què saps tú de aqueixes coses?

Tito. Què sé? Puix qui vá afaitar al Rey David? mes tan llunt no tinc cert pera que anar; Qui afaitava à Carlos Quint?

Tito. Quin Barber lo vá tocar?

Sento. Y daon saps eixes noticies?

Tito. Se piensa Usiet, So. Formal, qué Yo aunque esclafatorrois no sé algo particular?

Sento. Yo et tenia per molt macho, mes ya veix no hu eres tant.

Tito. Els Peluqueros ho porten el seu asuntre callat, mes no dúcte farán algo en tan gran Festivitat.

Tito. Juntarlos als Moliners que tots saben empolvorar mes quedarán tan rendits, tenint tant que pentinar, que no estarán pera chances.

Sento. Buix alguna cosa gran crec que porten entre selles.

Tito. Y els Peixcadors?

Sento. En la Mar.

Tito. Peixcadors de faldriqueres crec que no ne faltarán.

Sento. Cuidado no engafen hu que pronte la pagará.

Tito. Els Bodegoners ::

Tito. Aprea, digues aqueixos qué fan? Donen de menjar devades? perque vint, ó trenta plats me emborrraré cada dia.

Sento. Com asuntre de fartar entre en rogle volaverunt, eres hombre muy voraz.

Tito.

Tito. Lo que me importa me importa.

Sento. Puix Yo no sé lo que fan, Hasta els Estudiants ::

Tito. No hu digues, de aqueixa gent, Deu mos guart, que no farán cosa bona, ni tampoc res tirarán, sino llagrimas pelades de Sent. Pere.

Sento. Guarda el cap.

Tito. Hasta els Cocheros ::

Tito. Arrea Manolo, y qui els ha ficat à éstos en la Proceso, es Ofici nou de enguany?

Sento. No tingues tan mala llengua, que si ells ván, es perque ván.

Tito. Mes valguera que els duguerem dels correchots agafats.

Sento. També ixen los Caleseros.

Tito. De eixos no ya que admirar.

Sento. Y els Cegos.

Tito. A eixos los duen per pór no caiguen, chermá; y se advertí ya el prodigi en la Festa dels Infants que guiaven als de vista; y aixina puix ::

Sento. Callarás, gran Socrates de Payporta?

Tito. Parlam, ò Sento, en romans, perque aixó de Socarrates no hu gaste Yo.

Sento. Puix tontás, si Socrates fone tan docte, y à ell et vull acomparar, de qué et queixes?

Tito. Dels teus termes, que no son termes christians. Y qué fan los Pastisers?

Sento. Els Pastisers han promés cadascú en particular dosents pastisos, y tots desde el Carro els tirarán.

Tito. Em dirás qual es lo Ofici,

perque el he de acompanyar. Qué penamientos tan nobles! bé dic Yo que els Valencians en tot se pinten à soles. Mes pregunte, al agafar els pastisos, me pareix, que ya els trobarán chelats?

Sento. No, que en lo Carro que duen porten un fornét marcial, y cohuen tot lo que volen.

Tito. Aixi tiraren, sagrat! una casola de arrós, de aquell que dihen quallat, unes pollès, alguns pavos, dos, ò tres moltons alast, unes cuixes de bedella, bous, baques ::

Sento. Home, qué fas? tens girat l'enteniment?

Tito. Com so tan apasionat à la menchusa, crehia que ho tenia ya davant, y tota la ferramenta me se anava menechant, sentseme la boca aigua.

Sento. Ya sé que eres un Alarp, y es predicar en desierto buscar la formalitat: No aiamos, y ya empringamos! Tambe dihen que traurán un Carro de aigues chelades.

Tito. Puix molt pronte es desfará, perque el chel no dura molt, encara que hara fret fá.

Sento. Yo estic que serà un primer, y per no dirlo en romans dic, que serà un Mare magnum, que en aixó hu he ponderat: Si totes les prevencions se havien de relatar, eren menester uns llibres com les Torres de Serrans; pero prometem conformes en altra Segona Part referir els lliuents

ab que esta Illustre Ciutat
celebra la exaltació
al Trono, de CARLOS QUART,
que funcionotes com estes
no les haurán vist els nats.
A Deu puix Bufalampolla,
Tito. A Deu Visent el Formal.

Els des. Y digam tots à veu plena
que vixquen els Valencians,
vixquen el Rey, y la Reyna,
el Principèr, y el Infant,
y vixca la Real Familia
per tota una eternitat.

EN VALENCIA:

Reimprés ab les llicencies necessaries: Per Salvador Fauli. Any 1789.